

Lidia Pawelec

Sprawozdanie z podróży szkoleniowej do Paryża

Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce : kwartalnik dla nauczycieli nr 1-2,
106-112

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Wiedzę o metodzie Montessori czerpali zarówno w czasie studiów, kursów i szkoleń za granicą – przede wszystkim w Niemczech (w ośrodku monachijskim), Włoszech, Anglii, Austrii, jak i w Polsce – m.in. w Łodzi w Polskim Stowarzyszeniu Montessori. Warto o tym wspomnieć, aby podkreślić, że polskie placówki wychowania przedszkolnego – w tym i krakowska – przygotowują przyszłych obywateli zjednoczonej Europy w standardach rzeczywiście europejskich. Dobrą jakość naszej pracy potwierdzają kontakty z placówkami montessoriańskimi w kraju i za granicą.

Z uwagi na coraz większe zainteresowanie pedagogiką Montessori nauczyciele dzielą się swoją wiedzą i doświadczeniem w czasie kursów, konferencji i szkoleń organizowanych przez organ prowadzący przedszkole w ramach współpracy z Międzynarodową Akademią Rehabilitacji Rozwojowej w Monachium. Ważnym wydarzeniem ostatnich lat była Międzynarodowa Konferencja Montessori zorganizowana w Wyższej Szkole Pedagogiczno-Filozoficznej „Ignatianum” w 2008 roku oraz X Kongres Montessori Europa w 2009 roku, których współorganizatorem było Przedszkole Integracyjne Montessori w Krakowie.

Od kilku lat pedagogika Montessori popularyzowana jest w krakowskich wyższych uczelniach: Uniwersytecie Pedagogicznym im. KEN w ramach studiów podyplomowych: Wczesna interwencja i wspomaganie rozwoju dziecka. Pedagogika lecznicza Montessori, a także w ramach studiów pedagogicznych we wspomnianym „Ignatianum”.

W ten sposób, łącząc teorię i praktykę, spełniamy marzenie naszego sponsora i patrona – profesora Hellbruegge, o jak najbliższym kontakcie nauki z pracą z dziećmi.

Realizując coraz nowsze przedsięwzięcia, staramy się propagować dobrej metody pracy z dziećmi, jaką jest pedagogika Montessori. Naszym kolejnym zamierzeniem jest szkoła Montessori w Krakowie. Liczymy, że za kilka lat będziemy mogli opisać szkolne doświadczenia w pracy montessoriańskiej.

Elżbieta Zabiegaj

dr Lidia Pawelec

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy J. Kochanowskiego w Kielcach
Instytut Edukacji Szkolnej

SPRAWOZDANIE Z PODRÓŻY SZKOLENIOWEJ DO PARYŻA

W dniach 17–24.10.2009 roku pracownicy Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Kochanowskiego w Kielcach i Wyższej Szkoły Filologiczno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie a także grupy

dyrektorów szkół i przedszkoli oraz nauczycieli z całej Polski uczestniczyli w wyjeździe do Paryża. Celem podróży do stolicy Francji był udział w międzynarodowym seminarium na temat: „Edukacja sześciolatków w ławach szkolnych – wady i zalety”, przygotowanym i zorganizowanym przez Unię Europejskich Federalistów – Polska z siedzibą w Łodzi, przy współpracy z Biurem Edukacji w Paryżu.

Wyjazd stanowił niepowtarzalną okazję obserwacji i rozmów, wysłuchania fachowych wykładów oraz spotkań z przedstawicielami władz szkolnych, wizytatorami, dyrektorami szkół, nauczycielami i pedagogami. Uczestnicy wyjazdu zwiedzali przedszkola i szkoły podstawowe, a także brali udział w hospitacjach prowadzonych zajęć w tych placówkach opiekuńczych i oświatowych.

We Francji uczęszczanie do przedszkola (ecole maternelle) jest nieobowiązkowe i bezpłatne. Dzieci od lat 2 do 6 są podzielone na trzy grupy, zazwyczaj wiekowe – maluchy (petite section), średniaki (moyenne section) i starszaki (grande section), a każda grupa ma swojego opiekuna, osobę z odpowiednim wykształceniem pedagogicznym. Przedszkole jest pierwszym etapem edukacji i swoją elastycznością stara się przystosowywać do rytmu rozwoju każdego dziecka.

W 1995 r. uznano, że przedszkole powinno stanowić pierwszy cykl w szkolnictwie. Od tego czasu stosuje się więc program nauczania o zdefiniowanej strukturze oraz precyzyjnych celach. W ciągu 26 godzin dydaktyczno-wychowawczych tygodniowo zapoznaje się dzieci z pisownią i kładzie nacisk na prawidłowe władanie językiem francuskim. Najwięcej czasu poświęca się rozwijaniu wyobraźni, twórczości i wrażliwości dzieci poprzez zabawy manualne i artystyczne.

W przedszkolu – jak i w szkole - zajęcia w tygodniu prowadzone są w ciągu 5 dni. Środowe popołudnie i cała sobota (czasami na odwrót) są wolne. Od niedawna około 30% szkół (obejmujących około 25% dzieci), głównie wiejskich i raczej podstawowych (w mniejszym stopniu dotyczy to przedszkoli) wprowadziło czterodniowy tydzień nauki, co znaczy, że całe środy i soboty są wolne. Ma to swoje zalety i wady, każda szkoła może więc ustalić swój tryb w zależności od potrzeb dzieci i ich rodziców.

Wizytowaliśmy następujące placówki:

École Élémentaire 8, Rue Chomel – Szkoła Podstawowa w Paryżu

W tej szkole są trzy grupy wiekowe dzieci przedszkolnych.

Grupa Cp odpowiada naszym sześciolątkom. Dziecko przygotowuje się tu do podjęcia nauki szkolnej w grupie Ce, gdzie odbywają się zajęcia w szkole elementarnej, czyli szkole podstawowej.

Szkoła elementarna trwa 6 lat. Dziecko kończy ją mniej więcej w wieku 11 lat. Rodzice zapisują dzieci do szkoły w merostwie i tam są one dzielone na poszczególne placówki. W szkole z kolei na klasy liczące około 32 uczniów takiego podziału dokonuje dyrektor szkoły. Szkoły podlegają urzędowi miasta. Gmina natomiast jest właścicielem pomieszczeń. W każdej klasie jest jeden nauczyciel prowadzący, a wspomagają go nauczyciele muzyki, plastyki i wychowania fizycznego.

Nauczanie dyscyplinarne obejmuje następującą ilość godzin tygodniowo:

- 10 język francuski,
- 0,5 wychowanie obywatelskie,
- 5,5 matematyka,
- 3,5 odkrywanie świata,
- 2 język obcy,
- 3 sztuka artystyczna,
- 3 sport.

W klasie „0”(Cp.) obowiązuje 24 godziny zajęć, w tym 2,5 godz. nauki czytania. Przy czym jeden raz w tygodniu (od przedszkola do liceum) uczniowie z problemami dydaktycznymi mają dodatkowe dwie godziny zajęć.

W szkole elementarnej obowiązuje nauczyciela 29 godzin pracy tygodniowo, w tym 26 to praca z uczniami, a 3 to praca własna.

Student przygotowując się do pracy w zawodzie nauczyciela, kończy licencjat wspólny dla wszystkich, a następnie wybiera interesujący go przedmiot.

Uczniowie pierwszej klasy najczęściej wybierają język angielski (2 godz.).

Obcokrajowcy, by podjąć naukę w szkole elementarnej kończą kurs przygotowawczy. Rok szkolny podzielony jest na trzy semestry. Poradnie wychowawczo-pedagogiczne znajdują się w każdej dzielnicy. Jeden psycholog przypada na 15 szkół. Dobór programu, książek i skoroszytów zależy od nauczyciela. Nauczyciele pracują tak długo, jak im pozwala kondycja fizyczna i psychiczna. Stąd też z powodu niskiej emerytury nauczyciele pracują dokąd tylko chcą. Rok szkolny rozpoczyna się 2 lub 3 września.

Na pierwszym zebraniu z rodzicami wybierana jest rada rodziców.

Szkolę raz na 3 lata wizytuje inspektor. Na jednego wizytatora przypada około 30 szkół. Zwierzchnikiem nauczyciela jest również inspektor, który szkolę odwiedza raz na 3 miesiące. Jego wizyta może trwać nawet cały dzień.

Również dyrektor szkoły jest zwierzchnikiem nauczyciela. Zadaniem dyrektora jest obowiązek stałej współpracy z merostwem, inspektorem, nauczycielami i rodzicami.

Jeden raz w roku szkoła otrzymuje 25 euro na wyprawkę dla każdego ucznia.

„PRZYGOTOWANIE MALUCHÓW DO ZAJĘĆ SZKOLNYCH”

– WIZYTA W PRZEDSZKOLU

Przedmioty obowiązujące trzylatków to: język ojczysty, odkrywanie swojego ciała, odkrywanie świata, być razem, żyć w społeczeństwie i sztuka. Wizytowane przedszkole publiczne i świeckie jest finansowane przez państwo. Do merostwa zaś należy obowiązek rozwiązywania spraw dydaktycznych. W klasie znajduje się od 27 do 30 uczniów. Opiekę nad nimi sprawuje jeden nauczyciel i jeden pomocnik nauczyciela.

W przedszkolu, jak również w szkole, wykorzystywane są techniki pracy Freineta. Dziecku pozostawiana jest swoboda i autonomia, a w ciągu 10 minut ma ono wykonać jedno określone zadanie. Dzieci uczą się być razem, zachowywać się zgodnie z obowiązującymi normami szkolnymi.

Po przerwie udają się do swych sal. Do końca października adoptują się do nowych warunków, następnie nauczyciel proponuje im uczestnictwo w zajęciach, np. poprawne trzymanie w dłoni ołówka lub kredki, rysowanie, malowanie, śpiewanie piosenek itp.

Zdjęcie 1. Sala jednego z francuskich przedszkoli

Pobyt dziecka w przedszkolu od 3 do 5 roku życia nie jest obowiązkowy, ale gdy rodzice je zapiszą, wówczas jest to obowiązek. Dodajmy, że we Francji 98% dzieci uczęszcza do przedszkoli. W przedszkolu liczba godzin wynosi 26 tygodniowo. Nauka zaczyna się o godz. 8³⁰–11³⁰, a następnie od 12³⁰–16³⁰. Od 11³⁰–12³⁰ jest godzinna przerwa na zjedzenie posiłku. Niektóre dzieci idą wówczas do domu. Część udaje się do kantyny. Jednakże 70% dzieci spożywa posiłek w stołówce szkolnej. W czasie tej przerwy w szkole dziećmi opiekuje się nie nauczyciel lecz oddzielny personel wynajęty przez merostwo.

W przedszkolu dziecko wdrażane jest do ubierania się, ale nie robi tego nauczyciel tylko pomoc socjalna. W przypadku, gdy środa jest dniem wolnym, wówczas dzieci nie przychodzą do szkoły. Jeżeli dane dziecko nie ma z kim pozostać w domu, wówczas może być zaprowadzone do tzw. Centrum Rozrywki. W ośrodku takim przebywa w dni wolne od zajęć szkolnych.

Dyrektor, pełniący rolę łącznika pomiędzy władzą a nauczycielami, zazwyczaj nie prowadzi zajęć dydaktycznych.

W wizytowanej szkole było jedno dziecko głuchonieme, kilkoro nadpobudliwych oraz z autyzmem. Uczniowie ci mają swoją oddzielną opiekunkę, która wraz z innymi nauczycielami pracuje nad ich integracją z dziećmi w pełni sprawnymi.

Program, ustalony ogólnie, jest jednolity dla wszystkich placówek. W przedszkolach katolickich jest jeszcze przedmiot o nazwie odkrywanie religii. Dyrektor w szkole prywatnej wybiera kadre i ją nadzoruje. Dwa razy w tygodniu dziecko głuchonieme idzie do specjalnego ośrodka. Każde ma prawo pójść do szkoły czy jest sprawne czy też nie. Budynek, niestety nie są dostosowane do potrzeb niepełnosprawnych. Najczęstszymi metodami pracy są metody projektu.

Przedszkola Marii Montessorii są prywatne. Rodzice partycypują w kosztach ich utrzymania zależnie od dochodu rodziny. Dziecko w przedszkolu przebywa do godz. 16³⁰. Gdy w tym czasie nie zostanie odebrane przez rodziców lub opiekunów, to wówczas nauczyciel lub animator opiekuje się dzieckiem, za co otrzymuje dodatkowe wynagrodzenie ze strony lokalnych władz.

W każdej szkole i przedszkolu dwa dni są otwarte w ciągu roku, wówczas przychodzą rodzice, by obserwować pracę swoich dzieci. Pod koniec roku szkolnego odbywa się kiermasz, na którym sprzedawane są wyroby wykonane przez uczniów w ciągu roku. Całość uprzyjemniają przedstawienia przygotowane pod nadzorem nauczyciela. Na zakończenie nauki w przedszkolu nauczyciel wypełnia książeczkę zawierającą wyniki obserwacji dziecka.

„POLSKA SZKOŁA NA EMIGRACJI” – WIZYTA W ZESPOLE SZKÓŁ IM. ADAMA MICKIEWICZA PRZY AMBASADZIE POLSKIEJ W PARYŻU

Szkoła polska w Paryżu ma swoją bogatą historię sięgającą 1842 r. Przez ten czas zmieniało się jej miejsce, dyrektorzy, nauczyciele, jak również liczba uczniów. Na podwórku tej szkoły znajdują się popiersia: Adama Mickiewicza, Joachima Lelewela i dr Seweryna Gałęzowskiego. Dzieci przychodzą tu raz w tygodniu (w środy, soboty lub niedziele). Najliczniejsza grupa uczniów jest w klasach I–III. Obecnie szkoła podstawowa zatrudnia 30 nauczycieli i 8 katechetów, gimnazjum i liceum 14 nauczycieli (dwie sekcje polskie na poziomie gimnazjum i liceum). Szkoła prowadzi również kształcenie na odległość. Z tej formy korzysta 136 uczniów. Uczniowie opracowują program indywidualnie w domu i zaliczają go w sesji zimowej oraz letniej. W klasach młodszych wykorzystywane są podręczniki „Wesoła Szkoła”, a drogą internetową nauczyciele korzystają z wszelkich nowości metodycznych. Dwa razy w roku są szkoleni w Polsce przez Centralną Komisję Egzaminacyjną.

*Zdjęcie 2. Wizyta w szkole francuskiej i udział w dyskusji.
Kolejno od lewej: prof. P. S. Mazur, prof. J. Karbonniczek, dr L. Pavelec*

Wynagrodzenie nauczycieli jest takie jak w Polsce, bez dodatków. Trudno podjąć się tam awansu zawodowego, ponieważ nauczyciele mają po mniej niż pół etatu i często pracują na czas określony. Nauczyciele pracują z uczniami przy pomocy metod aktywizujących, zwracając szczególną uwagę na kultywowanie tradycji (mikołajki, Wigilia, andrzejki, itd.). Dużą uwagę kładzie się na zachowanie ucznia, ponieważ nieodpowiednie zachowanie może stanowić przeszkodę w podjęciu nauki w innej szkole.

Szkola ta jest bezpłatna, ale działająca przy niej Rada Rodziców, finansowo wspiera jej poczynania dydaktyczno-wychowawcze. Świadczenie wydane przez tą szkołę jest ważne ze świadectwem szkoły francuskiej, gdzie dziecko realizuje podstawowy obowiązek szkolny. Szkoła dysponuje 10 salami lekcyjnymi, pracownią komputerową, sekretariatem i bogatą biblioteką.

WIZYTA W PRYWATNEJ SZKOLE PODSTAWOWEJ

Jest to jedna z najlepszych szkół prywatnych w Paryżu. Klasy liczą po 29 uczniów, zaś nauczyciel prowadzący uczy większości przedmiotów. W każdej klasie zajęcia z dziećmi mają również nauczyciele muzyki, plastyki i języka angielskiego. Jest takich nauczycieli 30 dla przedszkola i szkoły podstawowej. Liczba wszystkich to 150. Na poziomie podstawowym jest 21 klas oraz 4 na wyższym. Wielu uczniów jest dwujęzycznych. W szkole podstawowej organizowane są wycieczki po Francji, a na dalszym etapie kształcenia, jedna tygodniowa za granicę w ciągu roku. Szkoła posiada bogatą tradycję. Jako pierwsza wprowadziła naukę języków obcych i nauczanie koedukacyjne. Obecnie naukę w niej pobiera 1700 uczniów. Jest bardzo dobry kontakt rodziców z nauczycielami. Rodzice mogą wchodzić z dzieckiem do klasy i rozmawiać z nauczycielem. Codziennie pół godziny po zajęciach nauczyciel pracuje z uczniami słabszymi. Wszyscy w szczególny sposób muszą przestrzegać regulaminu obowiązującego w szkole. W przypadku jego ignorowania uczeń zostaje wydalony z placówki. W każdej klasie pracują trzy pozioomy uczniowie. Dziecko zdobywa wiedzę, na miarę swoich potrzeb i możliwości. Jeżeli uczeń wykazuje problemy w nauce, to szkoła proponuje rodzicom pozostawienie go na kolejny rok w tej samej klasie. Ale oni wcale nie muszą wyrazić na to zgody. Spotkaliśmy się nie tylko z dyrektorem, ale również z nauczycielem doradcą. Pełni on rolę pedagoga, opiekuje się stolówką i wycieczkami dla gimnazjalistów oraz licealistów.

Rozmawialiśmy także na temat kształcenia nauczycieli i pedagogów we Francji, innowacji i aktualnych tendencji metodycznych w pracy z dziećmi.

Należy podkreślić, że w szkole francuskiej w porównaniu ze szkołą polską jest większa swoboda estetyczna w wyglądzie sal lekcyjnych, korytarzy szkolnych, łazienek, pokoju dla nauczycieli. A w polskiej szkole przy ambasadzie już można było zaobserwować wielki ład, porządek, pięknie wyglądające korytarze i sale lekcyjne przystrojone w estetyczne gazetki ścienne i pomoce dydaktyczne.

Na wszystkich uczestnikach seminarium niezapomniane wrażenie wywarł Paryż – stolica i największa aglomeracja Francji. Miasto położone w centrum Basenu Paryskiego, nad Sekwaną (La Seine). Stolica stanowi centrum polityczne, ekonomiczne i kulturalne kraju. Jedno z 10 największych w Europie. Znajdują się tu liczne zabytki oraz atrakcje turystyczne, co powoduje, iż Paryż jest co roku odwiedzany przez miliony turystów.

W granicach administracyjnych Paryża zamieszkuje ponad 2 mln osób (według spisu ludności z 2005 r. było to 2 153 600), ale w całym zespole miejskim już ponad 10 mln (w 2007 r. paryską przestrzeń aglomeracji zamieszkiwało ponad 12 mln osób). Paryż stanowi tym samym największą aglomerację miejską Unii Europejskiej.

Paryż, to osobny departament o numerze 75. Jest jednocześnie stolicą regionu administracyjnego Île-de-France. Oprócz departamentu paryskiego w jego skład wchodzi departamenty: Essonne (91), Hauts-de-Seine (92), Seine-Saint-Denis (93), Seine-et-Marne (77), Val-de-Marne (94), Val-d'Oise (95) oraz Yvelines (78).

Miasto ma układ koncentryczny z rozchodzącymi się gwiazdźście bulwarami. Jego oś stanowi wcięta dolina Sekwany, która dzieli Paryż na dwie części: prawobrzeżną (północną) Rive Droite oraz lewobrzeżną (południową) Rive Gauche.

Mieliśmy zatem okazję zwiedzenia szkół i przedszkoli oraz wysłuchania interesujących referatów. Zwiedzaliśmy między innymi takie obiekty, jak: Ogrody Luksemburskie, Luwr, Bazylikę Sacré-Coeur, Wieżę Eiffla (La Tour Eiffel), Dzielnicę Łacińską, budynki Sorbony, dzielnicę Montmartre, Katedrę Notre Dame, Hotel de Ville, Centrum Pompidou, był przejazd Champs-Élysées, Łuk Triumfalny (L'Arc de Triomphe) – pomnik upamiętniający francuskie zwycięstwa, Les Invalides – muzeum i mauzoleum francuskich żołnierzy, także miejsce pochówku Napoleona, Panteon – kościół, gdzie pochowani są francuscy bohaterowie narodowi, Conciergerie – dawne więzienie, Operę w Paryżu, Avenue des Champs-Élysées (pl. Aleja Pól Elizejskich), potocznie nazywana les Champs Élysées (Pola Elizejskie). Odbył się również wieczorny rejs statkiem po Sekwanie. Wówczas mogliśmy zobaczyć Paryż o zmroku, podświetlony tysiącami lamp i lampek o różnych wielkościach i kolorach. Z kolei Paryż za dnia był w całej swojej okazałości doskonale widoczny z Wieży Eiffla.

W Paryżu znajduje się wiele zabytków z różnych epok, dzieł sztuki, budowli architektonicznych, muzeów, uczelni oraz instytucji o znaczeniu międzynarodowym. Paryż to również światowe centrum mody. Wizyta w nim wzbogaciła wszystkich uczestników seminarium w nową wiedzę, która zostanie przeniesiona na pryzmat polskiej oświaty i ogromną ilość doznań estetycznych dotyczących piękna tego miasta.

Lidia Pawelec